

Sygn. akt III KO 74/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 listopada 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Szewczyk (przewodniczący)

SSN Rafał Małarski (sprawozdawca)

SSN Andrzej Ryński

Protokolant Anna Korzeniecka-Plewka

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Krzysztofa Parchimowicza
w sprawie **J. W.**

skazanego z art. 148 § 2 pkt 1,3 i 4 k.k., i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 21 listopada 2014 r.,

wniosku obrońcy o wznowienie postępowania sądowego

zakończonych wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 10 listopada 2005r.,

zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w S. z dnia 13 czerwca 2003r.

I. wznowia postępowanie sądowe;

**II. uchyla zaskarżony wyrok oraz zmieniony nim wyrok sądu
pierwszej instancji i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w S.
do ponownego rozpoznania;**

III. zwraca J. W. opłatę w kwocie 150 zł.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w S. z 13 czerwca 2003 r., w niewielkim stopniu zmienionym w dniu 10 listopada 2005 r. przez Sąd Apelacyjny, J. W. uznany został za winnego tego, że w okresie od 16 kwietnia do 26 maja 1999 r., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami, pozbawił wolności T. S., co łączyło się ze szczególnych udręczeniem, stosował wobec niego przemoc i groźby bezprawne w celu zmuszenia go do przyznania się do udziału w zamachu bombowym na K. A., a następnie w zamiarze bezpośrednim, w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie i ze szczególnym okrucieństwem dokonał zabójstwa T. S. przez oddanie w jego głowę co najmniej dwóch strzałów z broni palnej, po czym zwłoki rozkawałkował i ukrył – w tym w jeziorze P., to jest przestępstwa określonego w art. 148 § 2 pkt 1, 3 i 4 k.k. w zb. z art. 189 § 2 k.k. w zb. z art. 191 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 kk., i za to skazał go na karę dożywotniego pozbawienia wolności, a na podstawie art. 40 § 2 k.k. w zw. z art. 43 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego pozbawienie praw publicznych na okres 10 lat.

Wniesiona od prawomocnego wyroku Sądu odwoławczego kasacja obrońcy została przez Sąd Najwyższy oddalona w dniu 6 listopada 2006 r. jako oczywiście bezzasadna.

Wniosek o wznowienie postępowania karnego złożył w dniu 25 sierpnia 2014 r. obrońca skazanego J. W. Wskazując na art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k. w zw. z art. 542 § 1 k.p.k. w zw. z art. 544 § 2 k.p.k., wniósł o uchylenie wyroków Sądów obu instancji i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w S. do ponownego rozpatrzenia. W uzasadnieniu wniosku podał, że po prawie 10 latach od zakończenia sprawy ujawniły się nowe fakty i dowody nie znane przedtem Sądom, wskazujące na to, że J. W. nie dopuścił się zabójstwa T. S.

Prokurator Prokuratury Generalnej w piśmie z 13 października 2014. przychylił się do wniosku obrońcy o wznowienie postępowania karnego, dołączając dokumentację uzasadniającą potrzebę uchylenia wyroków Sądów obu instancji w zakresie dotyczącym J. W.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje,

Wniosek o wznowienie procesu okazał się zasadny.

Wznowienie postępowania sądowego jest, obok kasacji, jednym ze sposobów eliminowania z obrotu prawnego wadliwych prawomocnych

rozstrzygnięć. Jedną z podstaw wznowienia postępowania, o której mowa w art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. (*propter nova*), jest wyjście na jaw po wydaniu orzeczenia nowych faktów lub dowodów nieznanymi sądowi, który to orzeczenie wydał. Nie jest to jednak warunek wystarczający. Niezbędne pozostaje, aby nowe akty lub dowody wskazywały, że oskarżony jest niewinny albo że skazano go za przestępstwo zagrożone surowszą karą. Od dawna w judykaturze ugruntowany jest pogląd, że „nowe fakty lub dowody” (sformułowanie to stanowi w gruncie rzeczy pleonazm) mogą stać się podstawą wznowienia postępowania tylko wtedy, gdy uzasadniają wysokie prawdopodobieństwo uniewinnienia skazanego po wznowieniu postępowania sądowego lub skazania go za przestępstwo zagrożone karą łagodniejszą niż to, za które go wcześniej skazano (zob. post. SN z 10 października 1995 r., II KO 76/94, OSNKW 1996, z. 1 – 2, poz. 9; post. SN z 16 lipca 2014 r., III KO 25/14, LEX nr 1486 673). Rzecz jasna ocena przydatności proponowanych przez wnioskującego o wznowienie procesu nowych dowodów powinna być dokonywana nie samoistnie, ale w ścisłym powiązaniu z oceną dotychczas zgromadzonych w postępowaniu dowodów (zob. post. SN z 16 lipca 2014 r., III KO 5/14, LEX nr 1483 580).

Przechodząc na grunt niniejszej sprawy, trzeba stwierdzić, że po blisko 15 latach od tragicznego zdarzenia i 10 latach od uprawomocnienia się wyroku skazującego J. W. za zabójstwo T. S. ujawniły się nieznanym przedtem fakty i dowody, które pod poważnym znakiem zapytania postawiły trafność skazania tego oskarżonego za tę zbrodnię.

Przede wszystkim W. S., który w trakcie pierwszego procesu utrzymywał, że na temat nielegalnego uwięzienia i śmierci T. S. nic nie wie, i wobec którego umorzono wówczas postępowanie o czyn z art. 148 § 2 pkt 1 i 4 k.k. w zb. z art. 189 § 2 k.k. w zb. z art. 191 § 1 k.k. z uwagi na niepoczytalność, a na podstawie art. 94 § 1 k.k. umieszczono go w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym, złożył zgoła odmienne niż poprzednio relacje. Przesłuchany z własnej inicjatywy czterokrotnie – trzy razy w roli podejrzanego (26 listopada 2013 r., 13 sierpnia i 8 września 2014 r.) i raz w charakterze świadka (10 stycznia 2014 r.) – podał, że osobiście i samodzielnie, bez wiedzy i zgody innych osób, udusił za pomocą linki T. S., który na teren województwa [...] do miejscowości P. został przywieziony przemocą, w

tym przez J. W., i był tam torturowany. W. S. opisał miejsca zakopania zwłok T. S. i metalowej klatki, w której ofiara była przetrzymywana przed śmiercią. W kompleksie leśnym, w miejscu wskazanym przez W. S., ekshumowano w dniu 7 stycznia 2014 r. szkielet ludzki. Miesiąc wcześniej odnaleziono rozłożoną na części metalową klatkę.

Odnalezione szczątki ludzkie poddano badaniom. Ekspertyza wykonana w Laboratorium Kryminalistycznym Komendy Wojewódzkiej Policji w O. wykazała, że istnieje pełna zgodność linii papilarnych pozyskanych z resztek tkanki miękkiej szkieletu z danymi z karty daktyloskopijnej T. S. Biegli z Pracowni Biologii i Genetyki Sądowej Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej Uniwersytetu Medycznego ustalili – po porównaniu wyizolowanego ze zwłok profilu DNA z profilami DNA wyizolowanymi z materiału pobranego od rodziców biologicznych T. S. – że prawdopodobieństwo, iż są oni matką i ojcem mężczyzny, którego szczątki odkryto w miejscu wskazanym przez W. S., wynosi 99,999 9999%. Oględziny kości prawego stawu kolanowego szkieletu mężczyzny, o którym mowa wyżej, korespondowały z informacją uzyskaną od W. S., iż przewiercił on wiertarką elektryczną kolano ofiary jeszcze przed pozbawieniem jej życia.

Ujawnione nowe fakty i dowody, nawet przy krytycznej ocenie motywacji towarzyszącej W. S. podczas składania odmiennych niż poprzednio relacji, wskazują na duże prawdopodobieństwo błędności przypisania J. W. zabójstwa T. S. Przeprowadzone badania szkieletu ludzkiego, stanowiącego szczątki – jak wolno na etapie postępowania wznawieniowego już założyć – T. S., zdają się wykluczać poczynione w procesie pierwotnym ustalenia, że ofiara zginęła od ran postrzałowych w głowę i że jej zwłoki zostały rozczłonkowane, a następnie wrzucone do jeziora.

Mimo że wniosek o wznowienie postępowania zmierza wyraźnie do unicestwienia zaskarżonego wyroku w zakresie przypisującym J. W. współudział w zabójstwie T. S., to jednak z uwagi na odrzucenie przez Sąd Okręgowy w S., co zaakceptował Sąd Apelacyjny, wyrażonej w akcie oskarżenia koncepcji o dopuszczeniu się przez J. W. dwóch czynów (z jednej strony zabójstwa kwalifikowanego, a z drugiej nielegalnego pozbawienia wolności połączonego ze stosowaniem przemocy i gróźb w celu zmuszenia pokrzywdzonego do określonego zachowania) i zastosowaniu rozwiązania przewidzianego w art. 11 § 2 k.k.

niezbędne stało się objęcie uchyleciem całego orzeczenia skazującego. Skoro Sądy obu instancji opowiedziały się za konstrukcją kumulatywnego zbiegu przepisów ustawy, to – podzielając zapatrywania prawne prokuratora Prokuratury Generalnej – należało uznać, że *in concreto* wchodzi w grę sytuacja opisana w art. 540 § 1 pkt 2 lit. b k.p.k. (nowe fakty i dowody wskazują na wysokie prawdopodobieństwo skazania za przestępstwo o łagodniejszej sankcji karnej), a nie w lit. a tego przepisu (tu mowa jest o realnej perspektywie uniewinnienia oskarżonego). Z całym naciskiem trzeba odnotować, że wprowadzie ani nowe relacje W. S., ani nowe opinie biegłych nie podważają udziału J. W. w nielegalnym i połączonym ze szczególnym udręczeniem uwięzieniu T. S. oraz w stosowaniu wobec ofiary przemocy i gróźb bezprawnych w celu zmuszenia jej do przyznania się do uczestnictwa w grudniu 1997 r. w zamachu bombowym na K. A., to jednak we wznowionym postępowaniu sądowym również i w tym zakresie wszystkie zgromadzone dowody oceniane będą ponownie w swym całokształcie, jak tego wymaga art. 410 k.p.k.

W ramach powtórnego rozpatrywania sprawy konieczne będzie nie tylko prawidłowe przeprowadzenie postępowania dowodowego, dokonanie na nowo rzetelnej oceny zebranego materiału dowodowego, zrekonstruowanie na jego podstawie przebiegu całego zdarzenia i w efekcie rozstrzygnięcie kwestii odpowiedzialności karnej J. W., ale nieodzowna będzie również refleksja nad przyczynami wadliwości, które budzą niepokój i które legły u podstaw zaskarżonego wyroku. Chodzi tu o wyjaśnienie zarówno przyczyn złożenia przez część świadków zeznań, które nie wytrzymują krytyki w konfrontacji z nowymi faktami i dowodami, jak i powodów opracowania w pierwotnym procesie dwóch opinii – biologicznej (autorami jej byli biegli [...]) i antropologicznej, których wyniki zostały w postępowaniu wznowionym zdyskwalifikowane.

W konsekwencji Sąd Najwyższy wznowił postępowanie jurysdykcyjne w oparciu o podstawę *de novis* określoną w art. 540 § 1 pkt 2 lit. b k.p.k. Orzekając o wznowieniu procesu, uchylił wyroki Sądów obu instancji w części dotyczącej J. W. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania (art. 547 § 2 k.p.k.). O kosztach nie rozstrzygnięto, gdyż uczynione to zostanie w orzeczeniu kończącym postępowanie przez Sąd właściwy ponownie rozpoznający sprawę. Zwrotu opłaty dokonano po

myśli art. 15 ust. 2 zd. 3 ustawy z 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (j.t.: Dz. U. 1983 r., Nr 49, poz. 223 ze zm.).